

Praktijkboek
Uitgifte van grond in erfpacht

Praktijkboek

Uitgifte van grond in erfpacht

mr. P.C.M. Paula Kemp
mr. drs. M.W.J. Jongmans
Paul Dijkstra
Erik Bakx
Martijn Nab

Berghauser Pont Publishing

Postbus 14580

1001 LB Amsterdam

www.berghauserpont.nl

1ste druk 2014

ISBN: 9789491930188

NUR: 820

© 2014 Berghauser Pont Publishing

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg besteed is, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen enkele aansprakelijkheid voor eventuele (druk) fouten en onvolledigheden, noch voor gevolgen hiervan.*

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photo print, microfilm or any other means, without the publishers prior written permission.

Voorwoord

Erfpacht leek een aantal jaar uit de gratie te zijn. De stagnerende verkoop van bouwkavels en de lastige liquiditeitspositie waarin sommige bedrijven verkeren, hebben er echter toe geleid dat het erfpachtinstrument tegenwoordig weer volop in de belangstelling staat. Het uitgeven van grond in erfpacht is immers een interessante optie om de financierbaarheid van vastgoedontwikkelingen te verbeteren, omdat de totale benodigde financiering bij de start van een project lager ligt. Daarnaast biedt het erfpachtrecht bedrijven de mogelijkheid om de gronden onder hun opstallen te verkopen met behoud van het gebruiksrecht van de gronden. Op deze manier kunnen bedrijven additionele geldstromen genereren die weer kunnen worden geïnvesteerd.

Het voor u liggende praktijkboek speelt op deze ontwikkelingen in. Het behandelt nagenoeg alle juridische, financiële en fiscale onderwerpen die aandacht verdienen bij de uitgifte van grond in erfpacht.

Ons is gebleken dat de praktijk behoefte heeft aan een duidelijke wegwijzer in “erfpacht land”. Gezien deze behoefte hebben wij in dit praktijkboek gekozen voor een schematische en thematische aanpak. De thema's waar partijen bij de uitgifte van grond in erfpacht rekening mee dienen te houden worden behandeld conform het op de volgende pagina weergegeven schema.

Wij hopen dat dit praktijkboek beantwoordt aan de wensen en verwachtingen van de gebruikers. Met het oog op een volgende druk houden wij ons van harte aanbevolen voor suggesties uit de praktijk.

De tekst is afgesloten op 15 oktober 2014. Voor zover relevant is verwezen naar toekomstige wijzigingen in wet- en regelgeving.

De auteurs
Oktober 2014

Inhoud

Voorwoord		V
Opzet van het boek		XI
1	Inleiding	1
1.1	Introductie	1
1.2	Toepassing	1
1.3	Verschillende actoren in relatie tot erfpacht	5
1.4	Zakelijke werking	7
1.5	Erfpachtvoorwaarden	9
1.6	Bestuursrechtelijke aspecten	10
1.7	Bancaire richtlijn financierbaarheid van erfpachtrechten	11
2	Vestiging	13
2.1	Inleiding	13
2.2	Geldige titel	14
2.3	Beschikkingsbevoegd	17
2.4	Voldoende bepaaldheid	18
2.5	Leveringshandeling	21
2.6	Verkoop onder voorbehoud van erfpacht	22
3	Vergoeding	25
3.1	Inleiding	25
3.2	Grondslagen voor vaststelling van de canon	26
3.3	Grondwaarde	26
3.4	Van grondwaarde naar canon	28
3.5	Modaliteiten voor herziening van de canon	29
4	Duur	33
4.1	Bepaalde tijd	33
4.2	Onbepaalde tijd	34
4.3	Eeuwigdurend	35

4.4	Voortdurend	35
4.5	Stilzwijgende verlenging van het erfpachtrecht	36
5	Bestemming en gebruik	39
5.1	Bestemming	39
5.2	Gebruik	39
5.3	Bevoegdheid tot wegnemen	41
6	Lasten en onderhoudsverplichtingen	43
6.1	Gewone en buitengewone lasten	43
6.2	Onderhoudsverplichtingen	44
7	Verkoopbaarheid en splitsing	49
7.1	Verkoopbaarheid	49
7.2	Splitsing in appartementsrechten	51
7.3	Vervangende toestemming kantonrechter	52
8	Ondererfpacht en verhuur	55
8.1	Ondererfpacht	55
8.2	Verhuur	58
9	Kwalitatieve verbintenissen en kettingbedingen	61
9.1	Inleiding	61
9.2	Verplichtingen tot een dulden of nalaten	62
9.3	Verplichtingen tot een doen of geven	63
9.4	Kettingbedingen	63
10	Wijziging en ontbinding op grond van onvoorziene omstandigheden	65
10.1	Onvoorziene omstandigheden	65
10.2	Informeren van belanghebbenden	68
11	Opzegging	69
11.1	Opzegging door de erfpachter	69
11.2	Opzegging door de erfverpachter wegens tekortschieten erfpachter	69

11.3	Opzegging door de erfverpachter op andere gronden	73
11.4	Opzeggingstermijn	73
12	Vergoeding bij einde erfpacht	75
12.1	Vergoeding van de waarde van het erfpachtrecht	75
12.2	Vergoeding van de waarde van opstallen	76
12.3	Retentierecht	78
13	Fiscale aspecten	79
13.1	Inleiding	79
13.2	Omzetbelasting	79
13.3	Levering of dienst	82
13.4	Overdrachtsbelasting	84
13.5	Voorkomen van samenloop van omzet- en overdrachtsbelasting	85
13.6	Maatstaf van heffing voor de omzet- en overdrachtsbelasting	89
13.7	Overige fiscale aspecten erfpacht	91
14	Staatssteun	93
14.1	Inleiding	93
14.2	Staatssteun in relatie tot erfpacht	94
15	BBV	101
15.1	BBV	101
16	Literatuur	105
16.1	Literatuurregister	105
17	Jurisprudentie	107
17.1	Jurisprudentieregister	107
	Bijlagen	109
	Bijlage A	109
	Bijlage B	123
	Bijlage C	139

Opzet van het boek

1. Waarom erfpacht?

A. Erfpachtvoorwaarden

2. Vestiging

8. Ondererfpacht en verhuur

3. Vergoeding

9. Kwalitatieve verbintenissen en kettingbedingen

4. Duur

10. Wijziging en ontbinding op grond van onvoorziene omstandigheden

5. Bestemming en gebruik

11. Opzegging

6. Lasten en onderhoudsverplichtingen

12. Vergoeding bij einde erfpacht

7. Verkoopbaarheid en splitsing

B. Aandachtspunten

13. Fiscale aspecten

14. Staatssteun

15. BBV